

Jan Terlouw

De uitdaging
en andere verhalen

δ

De uitdaging

‘Ik verbaas me nooit ergens over,’ zei Evert de Wit.
Het bleef een ogenblik stil in de kamer.
Niemand sprak hem tegen of viel hem bij.
Monique, die zeventien was, zei niks, maar ze dacht:
wat een opschepper. Ze moest toegeven
dat hij een knappe opschepper was.
Ze keek vaak naar hem, (als ze dacht dat hij het niet merkte),
vooral naar zijn grote witte tanden, die je zag als hij lachte.
Dat deed hij overigens niet om de haverklap,
alleen als hij iets echt leuk vond,
maar dan lachte hij ook uitbundig.
Mevrouw Van de Heuvel zei niks, maar ze dacht:
hij heeft gelijk. Ik heb Evert nog nooit zien schrikken,
nog nooit ‘waaaat!’ horen roepen,
ik heb hem zelfs nog nooit met een trek van verwondering
op zijn gezicht gezien. Hij is onverstoorbaar, dat is wat hij is.
Bastiaan zei ook niks, maar een stoet gedachten
trok door zijn hoofd. Een stoet ideeën.
Want Bastiaan was een ideeënrijke jongen van veertien jaar
en zijn eerste gedachte na de opmerking van Evert was:
dat zullen we dan eens proberen te veranderen.
Mevrouw Van de Heuvel woonde met haar dochter Monique
en haar zoon Bastiaan in een groot flatgebouw.
Evert de Wit was een veel jongere neef van haar
(hij was vijfentwintig) die een flat had in hetzelfde complex
en veel bij de Van de Heuvels over de vloer kwam.
Ze had vooral veel steun aan hem gehad
gedurende en na het ellendige jaar
dat haar man ziek was geweest en was overleden.
‘Nee echt, ik verbaas me nooit ergens over,’ zei Evert
toen het stil bleef. ‘Er is voor alles een logische verklaring.
Als ik een goochelaar zie begrijp ik natuurlijk zijn trucs niet,
maar ik weet zeker dat hij die juffrouw

niet echt doormidden zaagt.

Wat trouwens meteen na de voorstelling blijkt,

want dan staat ze er weer, springlevend.

En ik geloof evenmin dat ze op een wonderbaarlijke manier
meteen weer is genezen van de zaagwonden.'

'Ik geloof je niet,' zei Bastiaan. 'Verbaast dat je?'

'Zelfs dat niet,' antwoordde Evert,

'want je hebt me al vaker niet geloofd.

Altijd ten onrechte natuurlijk. Luister, als je kans ziet
iets te doen waar ik echt verbaasd over ben,
dan krijg je dit van me.'

Hij haalde uit zijn zak een sleutelhanger

waaraan een klein zilveren (althans zilverkleurig) paardje bungelde.

'Die knol ben je kwijt,' zei Bastiaan.

'Het zou me verbazen als je dat lukt,' zei Evert.

'Ben je gelijk twee keer verbaasd,' constateerde Bastiaan.

Bastiaan had niet zomaar iets gezegd.

Hij had een vaag plannetje in zijn hoofd,

dat berustte op een sleutel. Het was een lipssleutel,

die hij een paar dagen tevoren had gevonden

in een doosje met allerlei rommeltjes.

Hij had zich meteen herinnerd dat Evert een jaar of zo geleden
de reservesleutel van zijn flat was kwijtgeraakt.

Hij had een nieuwe moeten laten maken voor de werkster.

De sleutel die Bastiaan had gevonden

was vast die van Evert's flat.

Nu groeide in Bastiaans hoofd het idee

om de sleutel niet terug te geven,

maar hem te gebruiken om stiekem de flat in te gaan

en daar iets griezeligs neer te zetten,

waar Evert van zou schrikken als hij thuis kwam.

Hij praatte er met Monique over.

'Je weet natuurlijk dat je niet zomaar in andermans huis

mag binnendringen, zelfs al ken je de eigenaar van dat huis goed,'

zei Monique alsof ze jaren ouder en wijzer was.

‘Ik weet het niet,’ zei Bastiaan.

‘Dat neemt niet weg dat ik het een superplan vind,’ zei Monique.

‘Wat voor griezeligs had je gedacht in de flat te plaatsen? Een paardeog op een schoteltje? Een van binnen verlicht spook? Een oude theepot waar bloed uitlekt? Een nest regenwormen en een toom slakken in zijn bed?’

‘Ik weet het nog niet,’ zei Bastiaan. ‘Heb jij een idee?’

‘Wel allemachtig,’ mopperde Monique.

‘Spui ik net vier briljante gedachtes en vraagt meneer of ik een idee heb.’

‘O ja, sorry,’ mompelde Bastiaan.

‘Weet je zelf iets beters?’

‘Ik zit me af te vragen of hij van iets griezeligs werkelijk zou schrikken. Of misschien zou hij wel schrikken maar, dat zou hij ons nooit vertellen. Hij zou eens diep ademhalen, een glaasje water drinken, en dan zou hij koeltjes bij ons komen informeren of we misschien een paardeog en een schoteltje missen.’

‘Je hebt gelijk,’ zei Monique somber.

‘Laten we maar eens gaan kijken,’ vond Bastiaan.

‘Weet je zeker dat hij er niet is?’

‘t Is woensdagavond. Hij tennist.’

Ze gingen naar de vijfde verdieping waar Evert zijn flat had, ze wachtten tot er niemand in de gang was, en daarna probeerden ze de sleutel. Die paste inderdaad. Toen ze binnen waren keken ze rond, niet echt op hun gemak. Ze waren natuurlijk vaak in de flat van Evert geweest en voelden zich er helemaal thuis. Toch was het nu anders. Er klopte iets niet, namelijk dat Evert er zelf niet bij was.

‘Ik voel me niet helemaal lekker,’ fluisterde Monique.

‘Waarom fluister je?’

‘Weet ik niet. Waarschijnlijk omdat ik me niet helemaal lekker voel.’

De flat maakte een ordelijke indruk.

Evert was dan ook een ordelijk mens.

De boeken stonden keurig in het gelid in de kast,

de grammofoonplaten en de CD's zaten allemaal in hun hoezen, alleen de krant van gisteren lag op tafel.

‘Er zit niet eens as in de asbakjes,’ zei Monique.

‘Hij rookt dan ook niet,’ zei Bastiaan.

‘Zijn gasten zouden kunnen roken.’

‘Toch is er iets niet in orde,’ zei Bastiaan peinzend.

Hij had het gevoel dat er iets op te ruimen viel, een kleinigheid. Was de prullenmand te vol? Had hij een prop op de grond zien liggen, daar achter die stoel? Opeens zag hij het.

‘Kijk eens naar die roos.’

Er stond op tafel een groene fles met een rode roos erin. De bloem was verlept. De blaadjes krinkelden aan de randen en de frisse rode kleur was veranderd in iets wat eerder grijs was.

‘Van zijn geliefde,’ zei Monique. ‘Wie zou dat zijn? Misschien José. Of die blonde trien waar ik hem van de week mee zag.’

‘je bent jaloers,’ grijnsde Bastiaan.

‘Poeh. Ik moet die opschepper niet.’

‘Ik weet iets,’ zei Bastiaan.

‘We vervangen die roos door een frisse nieuwe.’

‘En dan?’

‘Dan niks.’

‘Maar hij merkt het misschien niet eens.’

‘Dat geeft niet.’

‘Begrijp ik niet,’ zei Monique.

Ze schudde haar hoofd op een nadrukkelijke manier, kin op de rechterschouder, kin op de linkerschouder.

‘Hoe kan hij zich verbazen als hij niks merkt?’

‘Nou kijk,’ zei Bastiaan, ‘als we twaalf konijnen en een wild zwijn in zijn flat loslaten, dan denkt hij meteen: wel wel, Monique en Bastiaan zijn langs geweest. Knap van ze om een wild zwijn binnen te krijgen, maar jammer van de stank daar in de hoek bij de televisie. En ik wou dat de konijnen van mijn gatenplant afgebleven waren. Maar zo’n roos...’

‘Ja ja,’ zei Monique. ‘We vervangen die roos iedere vijf dagen

en na drie weken gaat hij denken dat het ding van plastic is.’
‘En als hij dan niet van plastic is,
gaat hij twijfelen aan zijn kennis van snijbloemen.’
‘Dat kan allemaal een tijd gaan duren,’ vond Monique,
die de dingen liever vandaag dan morgen klaar had.
‘Dat is er juist zo goed aan,’ riep Bastiaan enthousiast.
‘Over een maand is hij ons gesprek van gisteren vergeten en
dan pas hebben we een kansje bij hem.
En alleen het resultaat telt, niet hoelang het duurt.’
‘Je zult gelijk hebben,’ zei Monique zonder veel overtuiging in
haar stem.
‘Waar vinden we een verse roos? De winkels zijn dicht.’
‘In het park,’ zei Monique.
‘Je weet natuurlijk dat je niet zomaar...’
‘Dat is me bekend,’ zei Monique ongeduldig.
Bastiaan was soms hopeloos, vond ze. ‘Het is voor het goede doel
en van één roos zal het park niet veel kaler worden.’
‘Oké, het park.’

Evert keek naar de oogst die hij zojuist uit zijn brievenbus,
in de hal van het flatgebouw had gehaald. Een giro-envelop,
een rekening van de boekhandel, en een brief van Mildred.
Mildred was een Engelse vriendin van hem die in Londen woonde.
Hij speelde correspondentieschaak met haar.
Eenmaal per week stuurde hij haar een briefje met daarin een zet,
en een paar woorden over hoe het met hem ging,
een vraagje hoe zij het maakte, een opmerking over een feestje
de vorige avond. Een paar dagen later schreef ze hem terug,
met haar zet en soms informeerde ze
of hij nog steeds vond dat meisjes niet kunnen schaken.
Want zo was het begonnen.
Hij had gezegd dat je een chimpansee sneller kon leren schaken
dan een vrouw, wat hij maar een klein beetje overdreven vond,
en toen had zij hem uitgedaagd.
Ze speelden nu al een half jaar en eerlijk gezegd
stond zij er iets beter voor dan hij.

In zijn volgende brief zou hij eens informeren of ze de hulp inriep van een schaakcomputer. Dame van d8 naar g5 was haar zet. Evert liep naar het schaakbord met hun spel dat op een tafeltje stond in een hoek van de kamer en zette de zwarte dame op de aangegeven plaats. He? Zijn pion op f4 kon nu Mildred's dame zomaar slaan. Hoe kon dat nou? Zoiets deed Mildred nooit. Of zat er een truc achter? Zou het een dameoffer zijn dat tot mat leidde? Op het eerste gezicht kon hij geen valstrik ontdekken. Verzonken in gedachten liep hij door de kamer. Hij draaide de houten valk een kwartslag, want het beest keek hem brutaal aan. Het zou prettig zijn als de werkster de dingen precies zo liet staan als ze stonden, ook bij het afstoffen. Hij had die valk, een cadeau van zijn ouders toen hij zijn eindexamen had gehaald, nu al een paar keer terug moeten draaien.

De werkster zei dat ze hem alleen licht afstofte en nooit bewoog,
maar dat was natuurlijk onzin.
Levende valken kunnen zich omdraaien, vogels van hout niet,
voorzover zijn kennis van de biologie strekte.
Dame d8 naar g5. Onmogelijk. Ondenkbaar. Wat een blunder.
Mildred gaf het spel weg. Zou ze er met haar hoofd
niet bij zijn geweest? Misschien was ze verliefd.
Verliefde mensen gebruiken hun hoofd op een rare manier,
dat was Evert geregeld opgevallen.
Hij voelde zich een klein beetje teleurgesteld.
Als ze nu ineens verliefd was, dan in ieder geval niet op hem,
want ze had hem al een hele tijd niet gezien.
Hij staarde opnieuw naar het schaakspel. Wacht eens even...
Zijn pion van de f-lijn hoorde helemaal niet op f4.
Die had hij op f3 gezet. Hij raadpleegde zijn aantekeningen.
Ja hoor. Hij verplaatste de pion.
En kijk, zo kreeg de zet van Mildred opeens zin.
Nu werd zijn paard op e3 voor de tweede maal aangevallen.
Dus hij had zich zelf vergist. Hij had f3 geschreven en f4 gezet.
Raar. Hij had immers twee uur nagedacht
voor hij zijn vorige briefje had geschreven.
Wat bleef die roos van José trouwens mooi.
Hoe lang stond die daar nu al? Wel alle... dat moest al minstens
een maand zijn. Had ze hem een kunstbloem gegeven?
Was dat ding van plastic? Hij snufte er aan. Niks er van.
Die roos rook heerlijk fris. Vanmorgen geplukt, zou je zeggen.
Een levende roos die niet verdort,
een houten valk die zich omdraait, een schaakspel
dat op de loop gaat. Wacht even, meneer De Wit,
je wordt beetgenomen. En je gelooft immers niet in kaboutertjes.
Maar wie? Ach natuurlijk, Bastiaan.
Hij moet op de een of andere manier aan een sleutel zijn gekomen
en nu probeert hij me te verbazen.
Wel, eerlijk gezegd is hem dat gelukt.
Ik was verbaasd over de zet van Mildred. En over de roos.
Evert voelde bewondering voor de jongen

die zo subtiel te werk was gegaan. Negen op de tien jongens zouden een rookbom hebben laten afgaan als hij zijn badkamerdeur open deed. Of zoiets. Zou hij tegen Bastiaan zeggen dat hij de weddenschap had gewonnen? Of weddenschap: de uitdaging was een beter woord. Hij kon misschien ook... Evert grinnikte. 's Kijken of Bastiaan zelf stalen zenuwen had. Op weg naar zijn werk ging hij langs bij een zaak in elektrische en elektronische artikelen. Hij vond wat hij zocht. Verder smoesde hij met een collega, die beloofde 's avonds langs te zullen komen om een bandje in te spreken. 'Wie kaatst moet de bal verwachten,' zei Evert hardop tegen zijn houten valk. 'We zullen die slimme Bastiaan voorzien van een nieuw vel. Kippevel.'

Na twee weken had Monique het voor gezien gehouden. Het duurde haar te lang. Ze ging niet meer mee naar de flat van Evert en ze was het hele geval zelfs bijna vergeten. Maar deze woensdag, vijf weken na de eerste keer, schoot de nooit verleppende roos haar weer te binnen, en ze zei tegen Bastiaan: 'Heeft Evert nog altijd niet door dat zijn roos het eeuwige leven heeft?' 'Volgens mij niet,' zei Bastiaan. 'Vervang je hem nog steeds iedere week?' 'Jazeker.' 'Hoelang ben je van plan dat vol te houden?' 'Tegen kerstmis kosten de rozen een rijksdaalder per stuk. Dan wordt het me te begroterlijk.' 'Ga je er vanavond weer heen?' Bastiaan wees naar het aanrecht, waar een verse roos klaar stond. 'Ik ga mee,' zei Monique. 'Oké.' Nadat ze Evert met zijn tennisspullen hadden zien vertrekken gingen ze, gewapend met sleutel en roos, naar diens flat.

Geroutineerd nu, gingen ze naar binnen.
Ze wisten niet dat Evert een vlakke drukschakelaar
onder het tapijtje had gelegd, die verbonden was met
zijn radiocassetterecorder. Door Bastiaans gewicht
werden recorder en versterker ingeschakeld.
Het duurde even voor de recorder op gang was.
'Behalve een roos heb ik ook..,' begon Bastiaan.
'HANDEN OMHOOG,' klonk het ineens keihard.
'POLITIE. HET HUIS IS OMSINGELD.'
Monique en Bastiaan schrokken zich letterlijk lam.
De adem werd hun benomen en ze konden geen voet verzetten.
'HOGER DIE HANDEN. GA MET JE GEZICHT TEGEN DE MUUR STAAN.'
Hun handen gingen omhoog en ze schuifelden naar de muur.
Bastiaans hart bonsde alsof het een gat in zijn ribben
wilde hameren. Monique haalde adem met kleine stootjes,
die een piepend geluid maakte in haar keel.

